

или израстване. Примитивният марксизъм, превърнат в индουλгенция за всякакъв вид престъпления, действа по-скоро дискредитиращо спрямо научната му претенция, дискредитираща всякаква етика. Самооправданието чрез недоимъка, мотивиращ дестабилизираща мъка, а оттам и погрешна стъпка, има обратния ефект: грешното стъпване *на гнило* внушава пропадане, дължащо се на поддаващ под в света, не вътре в човека. Това се потвърждава от финалното обобщение за лошо устроения свят, привлечен като глобално обяснение за отцеубийството. Тази стъписваща готовност на Вапцаровия човек да обоснове домашното насилие или отцеубийството с все същия аргумент за недостига на хляб е сред най-антимитологичните; той дискредитира универсалната обяснителност на марксисткия паникономизъм в самия жест на проповядването му. Че светът е лошо устроен и че би трябвало да може *по-иначе*, може и да е вярно, но лекотата, с която прехвърля върху света своята отговорност и вина, отзвучава колкото трогателно, толкова и отблъскващо, колкото безпомощно, толкова и психологически точно. Най-дълбокото в този монолог несъмнено е съзнанието за човешката крехкост и податливост на злото: няма застраховани люде, всеки може да пропадне. В изповедта за страха от смъртта има ниво на дистанцираност от самия себе си, от животинския хипостаз на човека, което отново свидетелства за вътрешната разцепеност на героя между човека-животно и безсмъртния човек: *И чакаш така като скот в скотобойна, въртиш се, в очите ти – ножа*. Важно е да се осъзнае, че потенциалността за падение се осъзнава като негативно условие за възвисяването до безсмъртно същество. Така човекът е схванат като отворена потенциалност, като открита нестаналост, като някой с неясна закваска и замесеност. Впрочем възгледът за свободата на човешкия избор е несъвместим с псевдомарксисткия приоритет на битието от монолога на героя. Може да се твърди, че на равнището на словото героят остава в плен на човека-животно, срещу чиято участ се бунтува на равнището на поведението, на тръгването и пеенето. Словото регистрира собственото състояние на скотскост като неразривно свързано с икономическата психологико-етическа интерпретация. Държанието на героя има за цел да надмогне точно тази зацикленост на идиоматичното интерпретативно клише в животинско-икономическото. Марксистката интерпретация всъщност затвърждава животинския хипостаз на човека и по тази причина тя не обещава излаз от онова, което уж критикува: лошата устроеност на света. Това е поредната имплицитна критика на марксизма в самия модус на неговото пропагандиране. Читателят трябва да осъзнае монолога и като потвърждение на чо-